

KRÓTKIE DONIESIENIA**SHORT COMMUNICATIONS****679 *Isometopus intrusus* (HERRICH-SCHAEFFER, 1835) (Heteroptera: Miridae) w Kampinoskim Parku Narodowym**

Isometopus intrusus (HERRICH-SCHAEFFER, 1835) (Heteroptera: Miridae) in the Kampinos National Park

KEY WORDS: Heteroptera, Miridae, *Isometopus intrusus*, new record, Kampinos National Park, Poland

Gatunek znany z wielu krajów Europy (GORCZYCA i HERCZEK 2002: Klucze Ozn. Owad. Pol., XVIII, **6a**: 1-32). Związany jest ze starymi drzewami liściastymi, gdzie poławiany jest pod korą i w jej szczelinach. W związku z trybem życia jest gatunkiem bardzo rzadko poławianym. Dorosłe osobniki w razie zaniepokojenia szybko ukrywają się w spękaniach kory lub pod nią. W Polsce po drugiej wojnie światowej stwierdzony na zaledwie trzech stanowiskach na Nizinie Mazowieckiej i Wyżynie Lubelskiej (GORCZYCA 2007: Cat. Faun. Pol., **2**: 1-216). Na obszarze Niziny Mazowieckiej dotychczas odłowiono 1 okaz na pniu starej jabłoni w Samokłeskach w roku 1965 (CMOLUCHOWA 1977: Pol. Pismo Ent., **47**: 23-26). Dodatkowo o jednym okazie odłowionym z dębu w okolicach Teresina (pow. sochaczewski) wzmiankuje SMRECZYŃSKI (1954: Fragm. Faun., **7** (1): 1-146), jednak wiadomo jedynie że okaz odłowiono w lipcu, a autor nie wspomina o dokładnym roku obserwacji.

W trakcie badań nad fauną pluskwiaków różnoskrzydłych Kampinoskiego Parku Narodowego udało się odłowić jeden okaz tego rzadkiego gatunku:

– Kampinoski Park Narodowy, DC79 grunty dawnej wsi Ławy, 3 VII 2012, 1 ex., otrząśnięty do czerpaka entomologicznego z gałęzi wiązu szypułkowego, *Ulmus laevis*, leg. et det. A. LUKAŠUK.

Drzewo znajdowało się w terenie otwartym, silnie nasłonecznionym, w otoczeniu luźno stojących drzew owocowych, lilaków, lip i wiązów. Wiek drzewa oszacowano na 60–70 lat. Okaz dowodowy znajduje się w kolekcji pluskwiaków Berezynskiego Rezerwatu Biosfery na Białorusi. Gatunek nowy dla Kampinoskiego Parku Narodowego.

Aleksander LUKAŠUK, Berezynski Rez. Biosf., Białoruś
Dawid MARCZAK, Kampinoski P.N., Izabelin / Wyż. Szk. Ekol. i Zarządz., Warszawa

680 Potwierdzenie występowania *Hypocacculus rubripes* (ERICHSON, 1834) (Coleoptera, Histeridae) w Polsce

Confirmation of the occurrence of *Hypocacculus rubripes* (ERICHSON, 1834) (Coleoptera, Histeridae) in Poland

KEY WORDS: Coleoptera, Histeridae, *Hypocacculus rubripes*, new locality, confirmation of occurrence, Poland

Rodzaj *Hypocacculus* BICKHARDT, obejmuje w środkowej Europie dwa gatunki. Są to: *H. rufipes* (KUGELANN) i *H. rubripes* (ERICHSON). Oba gatunki były wykazane z Polski (BURAKOWSKI i in. 1978: Kat. Fauny Pol., XXIII, 5: 1-356). Pierwszy z nich jest gatunkiem wykazany z 6 krain. Drugi, znany był jedynie ze Śląska, Wzgórz Trzebnickich, Roztocza i Sudetów Zachodnich, jednak dane te, autorzy Katalogu Fauny Polski (BURAKOWSKI i in. idem) potraktowali jako wątpliwe, oparte na nie sprawdzonych wiadomościach. W monografii gniliaków (MAZUR 1981: Histeridae, Gniliakowate (Insecta: Coleoptera). PWN, Warszawa) autor nie zalicza *H. rubripes* do gatunków polskich.

Poniżej podajemy nowe stanowisko tego gatunku chrząszcza, odkryte w trakcie trwania studenckiego obozu naukowego – studentów leśnictwa UŁ:

– Czartoria (UTM: ED 59), 17 VIII 2013, 24 exx., wydma nad rzeką Narew, pod odchodami krów (*Bos taurus* L.), leg. J. BOROWSKI, A. DOMŻALSKA, J. KRYSICKI, I. LUDWICZAK, A. MAKOWSKA, A. RAKOCZY.

Z obserwacji autorów niniejszego doniesienia wynika, że *H. rubripes* jest gatunkiem psammofilnym, preferującym silnie nasłonecznione i nagrzane wydmy. Rozwija się pod różnymi rodzajami resztek organicznych, pozostawionymi na piasku, wyraźnie preferując odchody. Jako drapieżnik poluje prawdopodobnie na larwy much, które po zakończeniu żerowania zakopują się w piasku, bezpośrednio pod resztkami organicznymi w których żerowały. Postacie doskonałe *H. rubripes* znajdowane były zarówno tuż pod nieco przeschniętymi odchodami, jak i w piasku, na głębokości kilku centymetrów. Po odsłonięciu powierzchni znajdującej się pod odchodami, chrząszcze bardzo szybko zakopują się w piasku. W miejscu występowania *H. rubripes* nie stwierdzono występowania innych przedstawicieli Histeridae. Powyższe obserwacje, potwierdzają informacje zawarte w pracach innych europejskich entomologów (KRYZHANOVSKIJ, REICHARDT 1976: Fauna SSSR, Zhestkokrylye, V, vyp. 4, Leningrad; VIENNA 1980: Fauna d'Italia. Coleoptera Histeridae. Edizioni Calderini, Bologna; YELAMOS 2002: Fauna Iberica. Vol. 17, Coleoptera, Histeridae. Museo Nacional de Ciencias Naturales, Madrid.)

Okazy dowodowe znajdują się w zbiorze Instytutu Nauk Leśnych UŁ, w Tomaszowie Mazowieckim. Weryfikacji oznaczenia dokonał Prof. S. MAZUR, z Katedry Ochrony Lasu i Ekologii SGGW w Warszawie.

Jerzy BOROWSKI, Inst. Nauk Leśn., Filia UŁ w Tomaszowie Mazowieckim,
A. DOMŻALSKA, J. KRYSICKI, I. LUDWICZAK, A. MAKOWSKA, A. RAKOCZY
– Filia UŁ w Tomaszowie Mazowieckim

681 Potwierdzenie występowania *Micridium halidaii* (MATTHEWS, 1868) (Coleoptera: Ptiliidae) w Polsce

Confirmation of the occurrence of *Micridium halidaii* (MATTHEWS, 1868) (Coleoptera: Ptiliidae) in Poland

KEY WORDS: Coleoptera, Staphylinoidea, Ptiliidae, *Micridium halidaii*, new records, Poland.

Dane faunistyczne dotyczące występujących w Polsce gatunków piórkoskrzydłych (Ptiliidae) są wyjątkowo skąpe. Autorzy Katalogu Fauny Polski (BURAKOWSKI i in. 1978: Kat. Fauny Pol., XXIII, 5: 1-356; cytowane dalej jako KFP) podsumowali wszystkie dostępne informacje, jednak od tego czasu zaledwie kilku koleopterologów uwzględniło tę rodzinę chrząszczy w swoich pracach. Najbardziej interesujące odkrycia ostatnich lat to wykazanie z terenu Polski *Pteryx splendens* STRAND, 1960, *Ptiliolum wuesthoffi* ROSSKOTHEN, 1934 (MAJEWSKI 1995: Wiad. Entomol., 14 (4): 197-200) oraz *Ptenidium reitteri* FLACH, 1887 (JAŁOZYŃSKI i SÖRENSSON 2005: Pol. J. Ent., 74: 149-151), gatunków wcześniej nie podawanych z terytorium naszego kraju.

Jednym z najrzadziej z Polski wykazywanych piórkoskrzydłych jest *Micridium halidaii* (MATTHEWS, 1868). Trzydzieści publikacji wymieniających tego mikroskopijnego chrząszcza jako element polskiej fauny zacytowano w KFP. Można odnieść mylne wrażenie, że istotnie kilkanaście razy poławiano u nas *M. halidaii*. Jednakże tylko dwie z tych prac to rekordy oryginalne, w pozostałych zostały powtórzone wcześniejsze dane. Dokładniejszy przegląd literatury pozwala ponadto stwierdzić, że najwcześniejsza publikacja cytowana w KFP w rzeczywistości dotyczy lokalizacji znajdującej się poza obecnymi granicami państwa polskiego. GERHARDT (1889, Deuts. Ent. Z.: 397-400) podał *M. halidaii* z „Dorfe Schönau, Kreis L.” („L.” oznacza Liegnitz, dzisiaj Legnica, co zapewne było źródłem mylnego zacytowania tej pracy w KFP). Miejscowość ta nazywa się dzisiaj Schönau-Berzdorf auf dem Eigen i znajduje się w dystrykcie Görlitz po niemieckiej stronie granicy. Pierwsze doniesienie na temat występowania *M. halidaii* w dzisiejszych granicach Polski zostało opublikowane przez jednego z pionierów śląskiej entomologii, Carla LETZNERA (1889: Z. Ent., 14: 8-10). Autor ten podaje Breslau (Wrocław) na Górnym Śląsku oraz Jauer (Jawor) w Sudetach Zachodnich, gdzie chrząszcz ten miał być liczny mieszkańcem spróchniałych dębów, poławianym w czerwcu i lipcu w towarzystwie *Ptinella aptera* (GUÉRIN-MÉNEVILLE, 1839). LETZNER (op. cit.) podaje również, że pierwotnie śląscy entomolodzy oznaczali ten gatunek błędnie jako *Ptillium discoideum* GILLMEISTER, a oznaczenia zostały skorygowane przez Karla FLACHA, wybitnego ówczesnego znawcę piórkoskrzydłych. W przypadku owada o długości ciała ok. 0,6 mm i należącego do bardzo słabo w tamtych czasach poznanej rodziny, informacja ta pozwala ufać prawidłowości oznaczenia, czego nie można powiedzieć o wielu innych rekordach dotyczących tej grupy chrząszczy. Późniejsi autorzy powtarzali dane LETZNERA, zwykle pomijając dokładną lokalizację stanowisk i podając tylko Śląsk jako miejsce występowania *M. halidaii*. Drugie i jak dotychczas ostatnie odnotowane w literaturze znalezisko zostało podane przez POLENTZA (1933, Jahr. Ver. Schles. Insektenkunde, 17 (3): 4-8) i ponownie dotyczy Wrocławia, gdzie w dziupli dębu odłowiono dwa osobniki.

Przez ostatnie 80 lat ten interesujący gatunek nie był w Polsce odnotowany. Poniżej podajemy dane dotyczące stosunkowo licznych okazów pozyskanych ostatnimi czasy.

- Nizina Wielkopolsko-Kujawska: XU01 rez. Brzęki przy Starej Gajówce, 13 X 2001, 1 ex. w średnio rozłożonym i wilgotnym próchnie leżącej kłody dębu, leg. J. BŁOSZYK, coll. Zbiory Przyrodnicze Wydziału Biologii UAM.
- Nizina Mazowiecka: Kampinoski Park Narodowy, OOS Sieraków, DC89 Leśn. Kaliszki, oddz. 121, 1-30 V 2010, 3 exx., pułapka przegrodowa typu IBL-5 zawieszona na całkowicie obumarłej, pozbawionej kory sośnie w wieku około 140 lat; OOS Zaborów Leśny, DC89 Leśn. Lipków, oddz. 269, 1-31 V 2012, 13 exx., pułapki przegrodowe typu IBL-5 zawieszane przed próchnowiskami na dwóch zamierających grabach w wieku około 140 lat, intensywnie zasiedlonych przez przedstawicieli rodzaju *Hylis* (Coleoptera: Eucnemidae), 7 exx., pułapki przegrodowe typu IBL-5 zawieszane na zamierających dębach w wieku około 180 lat intensywnie zasiedlonych przez *Sinodendron cylindricum* (L.) (Coleoptera: Lucanidae), 4 exx., pułapka przegrodowa typu IBL-5 zawieszona na obumarłej sośnie w wieku około 140 lat, 2 exx., pułapka przegrodowa typu IBL-5 zawieszona na wyróconej od około 3 lat brzozie w wieku około 100 lat, wszystkie okazy leg. D. MARCZAK, coll. P. JAŁOSZYŃSKI.

Warto odnotować, że chociaż na terenie Kampinoskiego Parku Narodowego, w Zaborowie Leśnym w sezonie 1 IV – 30 IX 2012 prowadzono połowy za pomocą pułapek na sześciu dębach, czterech grabach, trzech olszach, jednej brzozie oraz trzech sosnach, a w sezonie 1 V – 31 VIII 2013 w leśnictwie Kaliszki na dębach i sosnach, to *Micridium halidaii* znaleziono w próbach zebranych tylko na tym pierwszym stanowisku, i to wyłącznie na dwóch grabach, trzech dębach, jednej brzozie i jednej sośnie (siedem drzew na 17 badanych). Gatunek ten, jak pokazują powyższe dane, na odpowiednich stanowiskach nierzadki, zdaje się być związany ze specyficznymi warunkami zapewnianymi tylko przez określone egzemplarze zamierających lub martwych drzew liściastych i iglastych, a jego loty, przynajmniej na terenie Kampinoskiego Parku Narodowego, przypadają na maj. *Micridium halidaii* na tym obszarze zasiedlało wyłącznie drzewa w wieku 100–180 lat, co sugeruje jego związki ze starszymi drzewostanami.

Profesorowi Jerzemu BŁOSZYKOWI składamy podziękowania za udostępnienie okazu do opracowania.

Paweł JAŁOSZYŃSKI, Muz. Przyr. Uniw. Wrocław., Wrocław
Dawid MARCZAK, Kampinoski P. N. / Wyz. Szk. Ekol. i Zarządz., Warszawa
Szymon KONWERSKI, Zbiory Przyr., Wydz. Biol. UAM, Poznań

682 *Ptilium fuscum* (ERICHSON, 1845) i *Ptilium wuesthoffi* ROSSKOTHEN, 1934 (Coleoptera: Ptiliidae) w Biebrzańskim Parku Narodowym

Ptilium fuscum (ERICHSON, 1845) and *Ptilium wuesthoffi* ROSSKOTHEN, 1934 (Coleoptera: Ptiliidae) in Biebrza National Park

KEY WORDS: Coleoptera, Staphylinoidea, Ptiliidae, *Ptilium*, new records, Poland.

Chrzęszcze piórkoskrzydłe (Ptiliidae) należące do rodzaju *Ptilium* FLACH są bardzo drobne i stosunkowo trudne do odłowienia i oznaczania. Gatunki występujące w Polsce osiągają zaledwie 0,65–0,80 mm długości, co przy konieczności wypreparowania genitaliów lub obejrzenia cech dymorfizmu płciowego samców (znajdujących się na tylnych krętarzach) zapewne decyduje o niewielkiej liczbie doniesień faunistycznych, które można

traktować w sposób pewny. Pięć gatunków wykazano dotychczas z terytorium Polski: *P. fuscum* (ERICHSON, 1845) – Dolny Śląsk i Sudety Zachodnie, *P. sahlbergi* (FLACH, 1888) – Sudety Zachodnie, *P. schwarzi* (FLACH, 1887) – Dolny Śląsk, Sudety Zachodnie i Beskid Zachodni, *P. spencei* (ALLIBERT, 1844) – Pobrzeże Bałtyku, Nizina Wielkopolsko-Kujawska, Dolny i Górny Śląsk, Sudety Zachodnie i Wschodnie oraz Beskid Zachodni, oraz *P. wuesthoffi* ROSSKOTHEN, 1934 – Nizina Wielkopolsko-Kujawska (BURAKOWSKI i in. 1978: Kat. Fauny Pol., XXIII, 5: 1-356; MAJEWSKI 1995: Wiad. Entomol., 14 (4): 197-200). Jak widać, żaden z tych gatunków nie został dotychczas wykazany ze wschodniej części kraju, a większość rekordów dotyczących Śląska i Sudetów wynika z dużej aktywności na tych terenach jeszcze dziewiętnastowiecznych entomologów, brak jest natomiast nowszych danych. Nawet najpospolitszy gatunek, *P. spencei*, znany jest w Polsce z bardzo małej liczby stanowisk, a wszystkie doniesienia pochodzą z XIX i początku XX w.

W toku badań terenowych w Biebrzańskim Parku Narodowym odłowiono dwa rzadkie gatunki *Ptiliolum*. Składamy podziękowania Dyrekcji Biebrzańskiego Parku Narodowego i Ministrowi Środowiska za zezwolenie na prowadzenie tych badań oraz pracownikowi naukowemu BPN dr. Krzysztofowi FRĄCKIELOWI za aktywną pomoc w organizacji badań.

Ptiliolum fuscum (ERICHSON, 1845)

– Pojezierze Mazurskie: Biebrzański P.N. (Basen Centralny), FE14 Grzędy, 1 IX 2013, 3 exx., wysiane z resztek nawozu końskiego i ściółki w lesie liściastym, leg. M. WANAT, coll. P. JAŁOSZYŃSKI.

LETZNER (1871: Z. Ent., Breslau, 2: 1-328) podał *P. fuscum* z Wrocławia, Legnicy i Zgorzelca (nie można wykluczyć, że dwa ostatnie stanowiska, rozumiane raczej jako okolice wymienionych miejscowości, znajdują się poza dzisiejszym terytorium Polski); KOLBE (1907: Z. Ent., Breslau, 32: 14-25) z Raszówki (Vorderheide) pod Legnicą; GERHARDT (1908: Jh. Ver. Schles. Ins. k. Breslau, 33: 7-8) z Ołdrzychowic Kłodzkich (Ullersdorf) w Górach Kruczych. Późniejsze opracowania wymienione w Katalogu Fauny Polski powtarzają te dane, zwykle ogólnikowo, podając tylko nazwy krain. Natomiast HORION (1951: Verz. Käfer Mitteleuropas, 1-2. Stuttgart, X+536 ss.) wymieniając "Prusy" cytując zapewne swoją wcześniejszą pracę (HORION 1949: Faun. Mitteleurop. Käfer. Band II, Frankfurt/Main, XXIII+388 ss.), gdzie znajdują się jednak miejscowości leżące obecnie poza terytorium Polski, w obwodzie kaliningradzkim.

Ptiliolum wuesthoffi ROSSKOTHEN, 1934

– Pojezierze Mazurskie: Biebrzański P.N. (Basen Centralny), FE14 Grzędy, 1 IX 2013, 3 exx. wysiane ze ściółki i przegrzybiałego próchna w lesie liściastym, leg. et coll. P. JAŁOSZYŃSKI.

Ptiliolum wuesthoffi zostało odnalezione w Polsce bardzo niedawno (MAJEWSKI 1995: Wiad. Entomol., 14 (4): 197-200) i jak dotąd okaz z okolic Koła (Nizina Wielkopolsko-Kujawska) był jedynym osobnikiem, którego odłowienie odnotowano w polskiej literaturze.

Paweł JAŁOSZYŃSKI, Marek WANAT, Muz. Przyrz., Uniw. Wrocławski

683 Nowe stanowiska *Micropeplus latus* HAMPE, 1861 (Coleoptera: Staphylinidae: Micropeplinae) w Górach Słonnych

New records of *Micropeplus latus* HAMPE, 1861 (Coleoptera: Staphylinidae: Micropeplinae) in the Słonne Mts

KEY WORDS: Coleoptera, Staphylinidae, *Micropeplus latus*, new records, Słonne Mts., SE Poland.

Micropeplus latus HAMPE, 1861 to bardzo rzadko odławiany kusak, notowany z nielicznych, rozproszonych stanowisk na terenie Europy: Austria, Chorwacja, Francja, Grecja, Słowacja, Słowenia, Szwecja, Włochy, Czechy (JAŁOSZYŃSKI i in. 2011: Pol. Pismo Ent., **80**: 397-409; VÁVRA 2011: Klapalekiana, **47**: 275-278). Niedawno wykazany po raz pierwszy z Polski – jednego osobnika omawianego gatunku odłowiono 19 IX 2010 r. w rezerwacie „Świnia Góra” na Wyżynie Małopolskiej (JAŁOSZYŃSKI i in., ibid.).

Kolejne dwa nowe stanowiska *M. latus* odkryłem w Górach Słonnych (Beskid Wschodni):

- EV98 rezerwat „Polanki” ad Sanok: 22 X 2012 (2 exx.), 25 X 2012 (2 exx.), wysiane z murszejących, grubych kłód jodłowych, porośniętych mchami i owocnikami grzybów, w buczynie karpackiej (*Dentario glandulosae-Fagetum*), leg. D. TWARDY, coll. P. JAŁOSZYŃSKI, D. TWARDY;
- EV98 Załuż ad Sanok, 14 XI 2012, 1 ex., wysiany z murszejących, grubych kłód jodłowych, w buczynie karpackiej (*Dentario glandulosae-Fagetum*), leg. et coll. D. TWARDY.

M. latus jest gatunkiem nowym dla Beskidu Wschodniego.

Dziękuję dr. hab. Pawłowi JAŁOSZYŃSKIEMU za potwierdzenie poprawności oznaczenia.

Dariusz TWARDY, Brzozów

684 *Phaenops knoteki* (REITTER, 1898) (Coleoptera: Buprestidae) – pierwsze stwierdzenie w Bieszczadach

Phaenops knoteki (REITTER, 1898) (Coleoptera: Buprestidae) – the first record from the Polish Bieszczady Mountains

KEY WORDS: Coleoptera, Buprestidae, *Phaenops knoteki*, Poland, Bieszczady Mts., new record.

Phaenops knoteki (REITTER, 1898) jest jednym z trzech gatunków bogatkowatych z rodzaju *Phaenops* (DEJEAN, 1833) występujących na terenie naszego kraju. Z Polski wykazywany był dotychczas z Gór Świętokrzyskich, Puszczy Kozienickiej oraz z Beskidu Wschodniego i Zachodniego (BURAKOWSKI i in. 2000: Kat. Fauny Pol., XXIII, **22**: 1-252; GUTOWSKI i MIŁKOWSKI 2008: Parki. Nar. Rez. Przyr., **27** (2): 49-85).

P. knoteki został umieszczony na „Czerwonej Liście Zwierząt Ginących i Zagrożonych” z kategorią DD, tj. o nieokreślonym stopniu zagrożenia, wymagającym dokładniejszych danych (PAWŁOWSKI i in. 2002: [W:] GŁOWAŃSKI Z. (red.) IOP PAN, Kraków: 88-110). Ze względu na rzadkość występowania oraz niewielką ilość stwierdzeń, celowe jest podanie pierwszego stanowiska tego chrząszcza w Bieszczadach:

- FV04 dolina potoku Smerek, 630 m n.p.m., 15 VI 2013, 3 exx., składnica drewna, w górę potoku od miejscowości Smerek, na jodłowych dźwyzkach, leg., det. et coll. Jan TATUR-DYTKOWSKI.

Chrząszcze były bardzo aktywne, co było niewątpliwie związane ze słoneczną, wręcz upalną pogodą. Szybko i sprawnie poruszały się po ściętych, jodłowych pniach, by błyskawicznie wystartować do lotu i nieopodal wylądować. Pojaw chrząszczy był bardzo krótki. Po odłowieniu trzech imagines, pomimo sprzyjających warunków atmosferycznych oraz bogatej bazy materiału żywicielskiego, nie zaobserwowano kolejnych osobników.

Jan TATUR-DYTKOWSKI, Warszawa
Paweł GÓRSKI, Warszawa

685 Nowe stanowiska *Opilo pallidus* (OLIVIER, 1795) (Coleoptera: Cleridae) w Warszawie i okolicach

New localities of *Opilo pallidus* (OLIVIER, 1795) (Coleoptera: Cleridae) in Warsaw and its environs

KEY WORDS: Coleoptera, Cleridae, *Opilo pallidus*, new records, Warsaw, Poland.

Opilo pallidus (OLIVIER, 1795) jest jednym z czterech gatunków przekraskowatych z rodzaju *Opilo* występujących na terenie Polski. Z Niziny Mazowieckiej wykazywany był dotychczas z trzech stanowisk (BURAKOWSKI i in. 1986: Kat. Fauny Pol., XXIII, 11: 1-243; JAŁOSZYŃSKI i in. 2005: Wiad. Entomol., 24 (4): 219-225). Ponadto znany z Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej, Wzgórz Trzebnickich oraz Dolnego i Górnego Śląska (GRZYWOCZ i SZOLTYS 1996: Acta Entomol. Siles., 4 (1-2): 14-18; MAZUR i PRZEWOŹNY 2010: Wiad. Entomol. 29 (4): 298-299). Z Warszawy wykazywany dotąd jedynie z Bielani (BURAKOWSKI i in. 1986: ibid.).

O. pallidus został umieszczony w „Polskiej Czerwonej Księdze Zwierząt. Bezkręgowce” oraz na „Czerwonej Liście Zwierząt Ginących i Zagrożonych w Polsce” z kategorią EN – zagrożony (PAWŁOWSKI i in. 2002: [W:] GŁOWACIŃSKI Z. (red.) IOP PAN, Kraków: 88-110; KONWERSKI 2004: [W:] GŁOWACIŃSKI i NOWACKI (red.): IOP PAN, AR Poznań, Kraków – Poznań: 128-129).

Obserwacje autora wskazują, iż jako materiał żywicielski prócz starych drzew (MAZUR i PRZEWOŹNY 2010: Wiad. Entomol. 29 (4): 298-299), *O. pallidus* wybiera również drzewa młode (jesiony, śliwy i zapewne również inne gatunki). Ze względu na rzadkość występowania oraz status gatunku zagrożonego, celowe jest podanie nowych stanowisk występowania tego chrząszcza w Warszawie i jej okolicach:

- DC96 Szczaki ad Warszawa, 21 III 2008, 2 exx., z cienkich gałęzi dębowych z żerowiskami *Axinopalpis gracilis* pozyskanych 24 I 2008, leg. et det. J. TATUR-DYTKOWSKI.
- DC99 Warszawa-Bielany, 7 VI 2011, 1 ex., leg. M. DĄBKOWSKI, na szybie samochodu, det. J. TATUR-DYTKOWSKI.
- EC07 Warszawa-Kabaty, 15 I 2012, 1 ex., leg. et det. J. TATUR-DYTKOWSKI, wał graniczący z Lasem Kabackim i zajezdnią metra, wyhodowany ze szczytowej martwicy żywego, nasłonecznionego, młodego jesionu pozyskanej 16 XI 2011.

- DC86 Urzut ad Warszawa, 30 I 2014, 1 ex., uzyskany z gałęzi śliwy zasiedlonej przez *Glaphyra umbellatarum*, zebranej w zdziczałym sadzie 25 X 2013, leg. et det. J. TATUR-DYTKOWSKI.
- DC77 Grodzisk Mazowiecki, 28 II 2015, 1 ex., wyhodowany z gałęzi nasłonecznionej czereśni z żerowiskami *Clytus arietis*, pozyskanej 8 X 2014, leg. et det. J. TATUR-DYTKOWSKI.

Na podstawie dwóch nowych stwierdzeń potwierdzono występowanie *O. pallidus* w Warszawie. Prowadzenie intensywnych hodowli chrząszczy saproksylicznych (zwłaszcza Cerambycidae) niewątpliwie będzie prowadzić do odkrywania kolejnych stanowisk tego interesującego przedstawiciela przekraskowatych. Systematyczne zbieranie nowych danych o rozmieszczeniu pozwala przypuszczać, iż populacja *O. pallidus* na terenie naszego kraju się utrzymuje. Zasadniczy wpływ na to może mieć wykorzystywanie również młodych, a nie tylko starych drzew jako materiał żywicielski gatunku. Okazy dowodowe znajdują się w kolekcji autora.

Jan TATUR-DYTKOWSKI, Warszawa

686 *Hyperaspis concolor* (SUFFRIAN, 1843) (Coleoptera: Coccinellidae) w centralnej Polsce

Hyperaspis concolor (SUFFRIAN, 1843) (Coleoptera: Coccinellidae) in central Poland

KEY WORDS: Coleoptera, Coccinellidae, *Hyperaspis concolor*, new record, Poland, Mazovia.

Hyperaspis concolor (SUFFRIAN, 1843) jest stosunkowo rzadko odławianą biedronką. Często uważany jest za gatunek kserotermofilny. Jego biologia nie jest dobrze poznana, choć istnieje pogląd, że żeruje on na czerwcach (Coccidae), podobnie jak inni przedstawiciele rodzaju *Hyperaspis* CHEVROLAT, 1836.

Dotychczas był wykazywany z ośmiu krain w części zachodniej i południowej Polski (BURAKOWSKI i in. 2000: Kat. Fauny Pol., XXIII, 22: 2-252). Ostatnie stwierdzenie pochodzi z okolic Poznania (RUTA i in. 2009: Wiad. Entomol., 28 (2): 91-112). Jak do tej pory nie odnotowano występowania *H. concolor* w Polsce centralnej i północno-wschodniej. Przyczyną tego może być fakt, że do stosunkowo niedawna gatunek ten uważany był za pozbawioną czerwonych plam na pokrywach formę *H. campestris* (HERBST, 1783) (BIELAWSKI 1959: Klucze Ozn. Owad. Pol., XIX, 76; STEBNICKA 1972: Acta Zool. Cracov., 17 (1): 1-36). Po przejrzeniu okazów *H. campestris* zdeponowanych w kolekcji entomologicznej Muzeum i Instytutu Zoologii PAN w Warszawie i oznaczonych przez Bielawskiego okazało się, że owe czarno ubarwione okazy w rzeczywistości należą do gatunku *H. concolor*.

Lokalizacje okazów wcześniej oznaczonych jako *H. campestris*:

- Nizina Mazowiecka: Powsin ad Warszawa, 11 V 1952, 1♀, leg. M. WĘGRZECKI; DC99 Warszawa-Bielany, 19 VI 1952, 1♀, leg. B. BURAKOWSKI; Warszawa-Młociny, 28 XI 1952, 1♀, pod korą sosny, leg. B. BURAKOWSKI; Puszcza Kampinoska, Kampinos, 22 V 1964, 1♂, leg. R. BIELAWSKI.

W kolekcji MiIZ PAN odnaleziono także niedawno złowione okazy należące do *H. concolor*:

- Nizina Mazowiecka: DC99 Warszawa-Bielany, 19 VI 2006, 1♀, leg. E. NOWAKOWSKI; DC98 Warszawa-Jelonki, 26 VI 2007, 1♀, leg. W. JĘDRYCZKOWSKI.

Ponadto odłowiono nowe okazy:

- Nizina Mazowiecka: DD80 Łomna Las, 24 IV 2014, 1♀, leg. V. HAWRO, okaz odłowiony na kalinie hordowina, *Viburnum lantana* L.; idem, 29 IV 2014, 1♀, leg. K. SZAWARYN, okaz odłowiony na mniszku pospolitym, *Taraxacum officinale* F. H. WIGG. Oba okazy odłowiono na terenie Stacji Badawczej Muzeum i Instytutu Zoologii PAN na obrzeżach Puszczy Kampinoskiej.

Wydaje się, że *H. concolor* jest stałym elementem fauny okolic Warszawy i Puszczy Kampinoskiej. Poławiany jest tu co najmniej od lat 50-tych XX wieku, choć spotykany jest rzadko. Ostatnie odłowienie dwóch okazów w Łomnej Las świadczy o tym, że gatunek ten nadal występuje na wspomnianym terenie.

Karol SZAWARYN, Violetta HAWRO, Muz. i Inst. Zool. PAN, Warszawa

687 Drugie stanowisko *Mecinus plantaginis* (EPPELSHEIM, 1875) (Coleoptera: Curculionidae) w Polsce

The second locality of *Mecinus plantaginis* (EPPELSHEIM, 1875) (Coleoptera: Curculionidae) in Poland

KEY WORDS: Coleoptera, Curculionoidea, Curculioninae, Mecinini, new record, Poland.

Tytułowy gatunek, klasyfikowany dawniej w rodzaju *Gymnetron* SCHOENHERR, jest jednym z najrzadszych polskich ryjkowców, znalezionym po raz pierwszy 20 VIII 1965 r. (leg. W. SZYMCZAKOWSKI) tuż przy rezerwacie stepowym Zbocza Płutowskie koło Chelмна (BŁAŻEJEWSKI 1969: Chr. Przyr. Ojcz., 25 (5): 12-18). Okazy dowodowe znajdują się w kolekcji Muzeum Instytutu Systematyki i Ewolucji Zwierząt PAN w Krakowie (10 exx), jeden również w Muzeum Historii Naturalnej w Paryżu, jak informują autorzy najnowszej rewizji systematycznej rodzaju *Mecinus* GERMAR (CALDARA i FOGATO 2013: Zootaxa, 3654: 1-105). Po wielu latach potwierdzono występowanie tego ryjkowca w Płutowie podczas wieloletnich (2001-2010) badań fauny chrząszczy doliny Wisły (MAZUR i KUBISZ 2013: Monogr. Faun., ISEZ PAN, Kraków, tom 26) odławiając 2 okazy, również poza rezerwatem stepowym (Mieczysław MAZUR, inf. listowna). Choć nie został on zaliczony do fauny kserotermicznej przez MAZURĄ i KUBISZĄ (*l.c.*), *M. plantaginis* wydaje się być gatunkiem kserotermofilnym, ściśle związanym z otwartymi murawami, o czym świadczy charakter jego stanowisk w sąsiednich krajach. W Czechach i na Słowacji uznawany jest jednoznacznie za gatunek stepowy (BENEDIKT i in. 2011: Klapalekiana, 46: 1-363).

W trakcie wrywkowych badań terenowych w dolinach Wisły i Noteci udało się odnaleźć *M. plantaginis* na innym, oddalonym o zaledwie kilka kilometrów stanowisku.

- Pojezierze Pomorskie: CD29 Unisław (DD 53.217/18.379), 5 IV 2011, 4 exx., leg. M. WANAT. Okazy zebrano do czerpaka na murawie kserotermicznej porastającej wysokie zbocza i grzbiet krawędzi szerokiej w tym miejscu doliny Wisły.

Według danych z literatury *M. plantaginis* rozwija się w nasionach babki średniej *Plantago media* L., która występuje dość licznie na stanowisku w Unisławiu. Jego obecność w Polsce ma charakter ekstrapolny i trudny do wyjaśnienia. Najbliższe stano-

wiska w kierunku południowym (Praga i kilka miejsc na zachodzie Czech i południu Moraw, Hildburghausen w Turynii) leżą w linii prostej 500-700 km od rejonu Płutowo-Uniśław. Podobnie izolowane jest jedyne białoruskie stanowisko w okolicach Pińska (MATUSEVICH 1991 [W]: Fauna i Ekologia Zhestkokryłych Belorussii, Minsk, pp. 181-184), również oddalone od Dolnej Wisły o co najmniej 500 km. Globalny zasięg geograficzny tego ryjkowca okazuje się bardzo szeroki i obejmuje południową Francję, Szwajcarię, północne i centralne Włochy, Niemcy (na wschód do Turynii), Czechy, Słowację, Węgry, Ukrainę (wschodnie krańce), Białoruś, Rosję (m.in. południe europejskiej części, Ural, Ałtaj, Zabajkalski Kraj) i północne Chiny (Mongolia Wewnętrzna) (MATUSEVICH loc.cit.; CALDARA i FOGATO loc.cit.; CALDARA 2013 [W]: Cat. Pal. Col. Vol. 8; RHEINHEIMER 2010: Die Rüsselkäfer Baden-Württembergs). W Europie jest generalnie gatunkiem rzadkim, zwłaszcza na wschodzie. Stosunkowo najwięcej stanowisk odnotowano w Czechach (Bohemia i Morawy). Jego zasięg wykazuje nieciągłość na wschód od Słowacji, gdzie w ogóle odkryto go dopiero w 1991 r. na południowym-zachodzie kraju (BENEDIKT i in. loc.cit.). W tę dysjunkcję wpisuje się również brak *M. plantaginis* na wschodzie i południu Polski, mimo rozpowszechnienia rośliny żywicielskiej i odpowiednich biotopów. W tej sytuacji pochodzenie polskich stanowisk w rejonie Płutowo-Uniśław pozostaje bez wyjaśnienia.

Dziękuję Danielowi KUBISZOWI za informację o *M. plantaginis* w zbiorach ISEZ PAN w Krakowie oraz Mieczysławowi MAZUROWI za informację o okazach odłowionych w Płutowie.

Marek WANAT, Muz. Przyr., Uniw. Wrocławski

688 Druga przypadkowa introdukcja *Polistes gallicus* (LINNAEUS, 1767) (Hymenoptera: Vespidae) do Polski

The second accidental introduction of *Polistes gallicus* (LINNAEUS, 1767) (Hymenoptera: Vespidae) in Poland

KEY WORDS: Hymenoptera, Vespidae, *Polistes gallicus*, accidental introduction, Poland.

Do tej pory udokumentowano w Toruniu przypadkową introdukcję *Polistes gallicus* (L.) do Polski. Krajem pochodzenia zidentyfikowanego osobnika była wówczas Grecja (OLSZEWSKI i PAWLIKOWSKI 2013: Wiad. Entomol., 32 (2): 157-158). 26 marca 2014 r. w jednym z poznańskich marketów, w opakowaniu brokułów pochodzących z Hiszpanii znaleziono samicę klekanki z żółtymi plamami na żuwaczkach. Kraj pochodzenia na etykiecie produktu określono jako „Hiszpania”. Na podstawie klucza do środkowo-europejskich os (DVORAK i ROBERTS 2006: Acta Entomol. Mus. Nat. Pragae, 46: 221-244) okaz zidentyfikowano jako *Polistes gallicus*. Jest to ciepłolubny gatunek o zasięgu obejmującym w Europie basen Morza Śródziemnego. Do pewnego czasu, w skutek błędnych oznaczeń, był on wykazywany także z terenów Polski (OLEKSA i WIŚNIEWSKI 2005: Wiad. Entomol., 24 (3): 179-188).

Wraz z rozwojem międzynarodowego transportu i handlu należy spodziewać się rosnącej liczby podobnych przypadków. Ostatnio w Hiszpanii udokumentowano przykład introdukcji nowego dla kontynentu europejskiego gatunku *Polistes major* PALISOT DE BEAUVOIS, 1818, którego zasięg obejmuje kontynenty amerykańskie. Był on

znajdowany wielokrotnie na obszarach objętych obserwacjami w latach 2008-2013 (CASTRO i in. 2013: Zootaxa, **3681** (1): 89-92).

Krzysztof Bartosz KOZYRA, Urszula EICHERT
Zakł. Zool. Syst., Wydz. Biol. UAM, Poznań

689 Ponowne odnalezienie *Nemophora pfeifferella* (HÜBNER, 1813) (Lepidoptera: Adelidae) w Polsce

Rediscovery of *Nemophora pfeifferella* (HÜBNER, 1813) (Lepidoptera: Adelidae) in Poland

KEY WORDS: Adelidae, *Nemophora pfeifferella*, faunistics, new record.

Wiele gatunków motyli prowadzi skryty tryb życia, stąd są one rzadko spotykane lub niezauważane w trakcie rutynowej inwentaryzacji. Inne mogą zniknąć z dużego obszaru, by po wielu latach skolonizować go ponownie. Jednym z takich gatunków jest *Nemophora pfeifferella* (HÜBNER, 1813). W Polsce znany był dotychczas tylko z Dolnego Śląska, gdzie łowiony był przez M.F. WOCKE'GO w połowie XIX wieku w okolicach Wrocławia na kwiatach *Succisa pratensis* MOENCH. Nieoczekiwanie, po przeszło 160 latach gatunek został znaleziony ponownie, tym razem w Biebrzańskim parku Narodowym:

– FE12 Biebrzański Park Narodowy, 15 VII 2012, 4♂ 1♀ (coll. J. BUSZKO).

Motyle złowiono na podmokłej łące, gdzie kwitł pojedynczo czarcikęsik Kluka (*Succisella inflexa* (KLUK) G. BECK), a także były obecne, nie kwitnące jeszcze, nieliczne osobniki czarcikęsu łąkowego (*Succisa pratensis* MOENCH.). Motyle siadały na liściach rozmaitych roślin, nie wykazywały jednak specjalnych chęci siadania na kwiatach. Zaobserwowano w sumie około 30 osobników na stanowisku.

Z powyższych informacji wynika, że *N. pfeifferella* związany jest z siedliskami typowymi dla przelatki aurinii (*Euphydryas aurinia* ROTT.). Ponieważ przeplatka aurinia jest gatunkiem objętym monitoringiem, warto przy tej okazji zwrócić uwagę również na inne gatunki motyli związane z czarcikęsem łąkowym i czarcikęsikiem Kluka,

Jarosław BUSZKO, Kat. Ekol. i Biogeografii UMK, Toruń
Krzysztof FRĄCKIEL, Biebrzański PN, Osowiec

690 Nowe dane o występowaniu w Polsce *Coleophora variicornis* TOLL, 1952 (Lepidoptera: Coleophoridae)

New data on the occurrence of *Coleophora variicornis* TOLL, 1952 in Poland (Lepidoptera: Coleophoridae)

KEY WORDS: Coleophoridae, *Coleophora variicornis*, faunistics, new records.

Wśród miedzianozłoty przedstawieli Coleophoridae wyróżniają się gatunki, u których nasadowa część czułka niemal do połowy długości pokryta jest odstającymi łuskami. Do niedawna wszystkie takie okazy identyfikowano jako należące do gatunku *Coleophora mayrella* (HÜBNER, 1813). Nowe badania wykazały, że mamy do czynienia z dwoma gatunkami, które są bardzo podobne pod względem wielkości i ubarwienia. Drugim

gatunkiem jest *C. variicornis* TOLL, 1952. Mimo zewnętrznego podobieństwa można je odróżnić po cechach na czułkach, które u *C. variicornis* są czarno prążkowane do samego wierzchołka, podczas gdy u *C. mayrella* wierzchołkowa część czułka jest biała. Wyraźne różnice widoczne są w budowie aparatów kopulacyjnych zarówno samców jak i samic. Identyfikacja materiału w zbiorach ujawniła obecność *C. variicornis* w kilku miejscach w Polsce:

- XU20 Poznań-Osiedle, 1 ♀, 18 VII [19]65, leg. SZMYT
- XU21 Poznań-Rusałka, 1 ♂, 20 VI 1995, leg. T. RYNARZEWSKI
- CD37 Toruń-Bielany, 3 ♂ 2 ♀, 16 VII 1987, leg. J. BUSZKO
- CD37 Toruń-Bielany, 4 ♂, 2 VII 2001, leg. J. BUSZKO
- FC71 Orchówek, 1 ♀, 22 VI 2009, leg. M. HOŁOWIŃSKI

Prawdopodobnie gatunek jest obecny w Polsce od dawna, gdyż rysunek w monografii prof. Razowskiego przedstawiający samicę *C. mayrella* w rzeczywistości odnosi się do *C. variicornis*. Lokalizacja pochodzenia okazu – Jamy k. Grudziądza, wskazuje, że został on zebrany przez S. TOLLA w okresie międzywojennym.

W Toruniu motyle łowiono czerpakując siatka entomologiczną po kępach koniczyzny polnej (*Triforium arvense* L.)

Jarosław BUSZKO, Kat. Ekol. i Biogeografii UMK, Toruń
Tomasz RYNARZEWSKI, Inowrocław

691 Nowe stanowiska interesujących gatunków motyli dziennych (Lepidoptera: Hesperioidea, Papilionoidea) w południowo-wschodniej Polsce

New records of interesting species of butterflies (Lepidoptera: Hesperioidea, Papilionoidea) in south-east Poland

KEY WORDS: Lepidoptera, Hesperioidea, Papilionoidea, new records, SE Poland.

Motyle dzienne to najlepiej pod względem faunistycznym rozpoznana grupa Lepidoptera w Polsce. Mimo to dane dotyczące wielu gatunków są ciągle niepełne. Niniejsze doniesienie ma na celu ich uzupełnienie.

Carcharodus floccifera (ZELLER, 1847) [Hesperiidae]

- Beskid Niski, Magurski PN, EV38 Huta Krempska, 455 m, 9 VI 2013, 1 ♂, na suchym fragmencie łąki (pastwiska) tuż za strumieniem płynącym wzdłuż zachodniej krawędzi drogi gruntowej.

W Polsce gatunek bardzo rzadki i lokalny. Wykazywany z rozproszonych stanowisk zazwyczaj w pojedynczych okazach. Podawany jedynie z Podlasia, Puszczy Boreckiej, Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej i Beskidu Niskiego (WARECKI 2010: Motyle dzienne Polski. Atlas bionomii. Wyd. Koliber, Nowy Sącz. 320 ss.). Z MPN wykazany został po raz pierwszy przez KOSIORA i WITKOWSKIEGO (2000: Parki Nar. Rez. Przyr., 19 (2): 67-83) ze stanowiska Grab również na podstawie pojedynczego okazu. Informacje te są błędne, gdyż stanowisko leży poza granicami MPN. Obecne stanowisko pozwala określić gatunek jako nowy dla MPN.

Parnassius mnemosyne (LINNAEUS, 1758) [Papilionidae]

- Beskid Niski, Magurski PN, EV47 Baranie, 625 m, 16 VI 2012, 1 ex., w locie; idem, 15 VI 2013, 1 ♀, ze *Sphragis*, na polanie będącej końcem drogi prowadzącej od Polan wzdłuż Potoku Baranie aż do granicy państwa.

Rejon ten znany jest również pracownikom MPN jako miejsce występowania tego gatunku i jednocześnie stanowi obecnie prawdopodobnie jedyne miejsce jego występowania na terenie parku. Z obszaru MPN podany już wcześniej z rezerwatu „Kornuty” przez GUTA (1961: Osobliwości przyrody województwa rzeszowskiego jako podstawa ruchu turystyczno-krajoznawczego. Wyd. ZOP PAN, Kraków. 94 ss.) i CHROSTOWSKIEGO (1964: Pol. Pis. Ent., 34 (12): 189-196).

Haemaris lucina (LINNAEUS, 1758) [Riodinidae]

- Gorce, DV48 Ochotnica Górna-Forendówki, 870 m, 5 V 2007, 1 ex., na wilgotnej łące nad potokiem;
- Gorce, DV39 Poręba Wielka, 665 m, 2 VI 2013, 1 ex., na wilgotnym pastwisku nad potokiem;
- Beskid Niski, EV28 Bartne, 625 m, 8 VII 2007, 1 ex., na wilgotnej, śródlęśnej polanie w pobliżu czerwonego szlaku.

Gatunek ginący i zagrożony poprzez fragmentację stanowisk i sukcesję lasu, liczniej spotykany jedynie na południu kraju (BUSZKO i MASŁOWSKI 2008: Motyle dzienne Polski. Wyd. Koliber, Nowy Sącz. 274 ss.). Z obszaru GPN i z całych Gorców podany dotychczas z jednego stanowiska przez PRZYBYŁOWICZA (1998: Parki Nar. Rez. Przyr., 17 (4): 51-56).

Phengaris arion (LINNAEUS, 1758) [Lycaenidae]

- Gorce, DV48 Ochotnica Górna-Jaszcze, 675 m, 7 VII 2013, 1 ♀, na niewielkiej łące na kwitnącej macierzance, *Thymus* sp.;
- Gorce, DV48 Ochotnica Górna-Jamne, 690 m, 21 VII 2013, 2 exx., w locie nad suchym ugorem.

Obserwowany na najbardziej nasłonecznionych fragmentach południowych stoków dolin potoków Jaszcze i Jamne. Rozwija się prawdopodobnie na okrajkach pól i niewielkich fragmentach nieużytków porośniętej roślinnością sucholubną, a m.in. macierzanką. Miejsca takie, niekiedy o powierzchni zaledwie kilkudziesięciu m² są rozproszone pomiędzy polami. W przyszłości wskazane jest dokładne określenie występowania motyla i dogodnych dla niego siedlisk w dolinie Ochotnicy. Nie wiadomo obecnie czy jest to oderwane stanowisko czy też rozleglejszy ciąg stanowisk aż po dolinę Dunajca lub stoki Lubania. Odkryte stanowisko leży poza granicą GPN. Zagrożeniem może być zmiana sposobu gospodarowania mogąca spowodować zarastanie lub zaorywanie dogodnych mikrosiedlisk. Część potencjalnych siedlisk przylega bezpośrednio do zabudowań i jest niedostępna do dokładnych badań. W Gorcach znany jedynie ze stanowiska w Kluszkowcach na górze Wdżar (SIELEZNIOW i in. 2010: J. Ins. Conserv., 14: 141-149). W rejonie Gorców wykazywany z Męciny oraz okolic Limanowej (PRZYBYŁOWICZ 1997: Parki Nar. Rez. Przyr., 16 (3): 63-75) i Pienin (BLESZYŃSKI i in. 1965: Acta Zool. Cracov., 10 (5): 375-493).

Phengaris nausithous (BERGSTRÄSSER, 1779) [Lycaenidae]

- Beskid Niski, Magurski PN, EV47 Polana Wilsznia, 500 m, 12 VIII 2013, liczne, na wilgotnej łące obficie porośniętej krwiściągiem lekarskim, *Sanguisorba officinalis*.

Z obszaru MPN podany przez KOSIORA i WITKOWSKIEGO (2000: *ibid.*) w oparciu o pracę BUSZKI (1997: Atlas rozmieszczenia motyli dziennych w Polsce 1986-1995. Turpress, Toruń. 170 ss.), ale informacje o rozszedzeniu są bardzo ogólne. Prawdopodobnie nowy dla MPN. Stanowisko zasługuje na szczególną uwagę ze względu na znaczne oddalenie od zwartej granicy zasięgu w dolinach Wisły i Sanu.

Phengaris teleius (BERGSTRÄSSER, 1779) [Lycaenidae]

- Beskid Niski, Magurski PN, EV47 Polana Wilsznia, 500 m, 12 VIII 2013, liczne, na wilgotnej łące obficie porośniętej krwiściągiem lekarskim, *Sanguisorba officinalis*.

Do 1997 r. nie był wykazywany z Beskidu Niskiego (BUSZKO 1997: *ibid.*), a ostatnio stwierdzono go na pojedynczych stanowiskach (WARECKI 2010: *ibid.*). Nowy dla MPN.

Melitaea phoebe (DENIS & SCHIFFERMÜLLER, 1775) [Nymphalidae]

- Beskid Niski, Magurski PN, EV48 Polana, 440 m, 8 VI 2013, 1 ♀ (mocno zniszczona).

Jest to drugie stanowisko tego gatunku w południowej Polsce. Poprzednie (Moszczaniec) leżące około 27 km na wschód zostało podane przez WARECKIEGO w 2011 roku (Wiad. Entomol., 30: 62). Nowy dla MPN.

Minois dryas (SCOPOLI, 1763) [Nymphalidae]

- Beskid Niski, Magurski PN, EV38 Huta Krempska, 455 m, 12 VIII 2013, 1 ♀ (mocno zniszczona) wypłoszona z ziółorośli na częściowo wykoszonych, rozległych łąkach na pld.-zach. od Huty Krempskiej.

Gatunek rzadki lecz obecnie w ekspansji (BURY 2012: *Fragm. Faun.* 55 (1): 31-40). W otulinie MPN stwierdził go GUBAŁA (2008: *Chr. Przyr. Ojez.*, 64 (1): 8-9), MASŁO i WENTA (2013: *Forum Faun.*, 3 (1-2): 1-6) oraz MASŁO (2013: *Parki Nar. Rez. Przyr.*, 32 (1): 118-126). Nowy dla MPN.

Hyponephele lycaon (ROTTEMBURG, 1775) [Nymphalidae]

- Gorce, DV48 Ochotnica Górna-Jamne, 723 m, 21 VII, 2 ♂, na suchym stoku o wystawie SE, na kilkudziesięciometrowym fragmencie rzadko zarośniętego podłoża powstałym w wyniku poszerzania drogi gruntowej.

Gatunek rozpowszechniony lecz niezbyt liczny w pasie nizin i wyżyn, w Beskidach i Bieszczadach notowany stosunkowo rzadko, a w Tatrach dotychczas nie notowany (WARECKI 2010: *ibid.*). W rejonie Gorców wykazywany z okolic Limanowej (PRZYBYŁOWICZ 1997: *Parki Nar. Rez. Przyr.*, 16 (3): 63-75) oraz Pienin (BŁESZYŃSKI i in: *ibid.*). Nowy dla Gorców.

Łukasz PRZYBYŁOWICZ, ISiEZ PAN, Kraków

692 Obserwacja *Grammodes stolidus* (FABRICIUS, 1775) (Lepidoptera: Erebidae) w Pieninach

Observations of *Grammodes stolidus* (FABRICIUS, 1775) (Lepidoptera: Erebidae) in the Pieniny Mountains

KEY WORDS: Lepidoptera, Erebidae, *Grammodes stolidus*, Pieniny Mts.

Grammodes stolidus (F.) to gatunek paleotropikalny, charakteryzujący się silnymi tendencjami migracyjnymi w kierunku północnym, czasami dociera do północnej Europy. W Polsce obserwowany jest bardzo rzadko, po raz pierwszy z terenu naszego

kraju wykazany w 1963 roku (BIELEWICZ 1973: Roczn. Muz. Górn. Przyn., 7: 1-170.). Dotychczasowe obserwacje migrujących osobników miały miejsce wzdłuż wschodniej granicy kraju (NOWACKI i WASILUK 2004: Wiad. Entomol., 23, Supl. 1: 1-54.). Po raz ostatni stwierdzony w 2002 roku w południowej Wielkopolsce (WAŚALA 2005: Wiad. Entomol., 24 (2): 89-111). Na uwagę zasługuje fakt, iż omawiany gatunek nie został wykazany z terenu Pienin podczas przeprowadzonych w latach 2001–2007 badań (NOWACKI i WAŚALA 2008: Pol. Ent. Monogr., 4: 1-60).

W trakcie badań związanych z monitoringiem niepyłaka apollo stwierdzono występowanie jednego osobnika *Grammodes stolidus*.

– DV57 Podskalnia Góra, 600 m n.p.m., 2 VIII 2010, 1 ex., leg. R. ZAMORSKI, wypłoszony w dzień z zarośli.

Jest to pierwsze stwierdzenie obecności tego gatunku w woj. małopolskim.

Roman WAŚALA, UP w Poznaniu
Roman ZAMORSKI, Gorlice

693 Pierwsze stwierdzenie krasopani hera, *Euplagia quadripunctaria* (PODA, 1761) (Lepidoptera: Erebidae) w Magurskim Parku Narodowym

First record of *Euplagia quadripunctaria* (PODA, 1761) (Lepidoptera: Erebidae) in the Magurski National Park

KEY WORDS: Lepidoptera, Noctuoidea, Erebidae, Arctiinae, new records, SE Poland.

Euplagia quadripunctaria (PODA, 1761) to jeden z rzadszych krajowych przedstawicieli niedźwiedziówek (Erebidae: Arctiinae). Jest objęta całkowitą ochroną gatunkową a także – jako gatunek priorytetowy – znajduje się w załączniku II Dyrektywy Siedliskowej. Została również opracowana w Polskiej Czerwonej Księdze Zwierząt. Bezkręgowce. Na mocy przepisów UE, w Polsce i innych europejskich krajach prowadzone są cykliczne badania monitoringowe krasopani mające na celu określenie trendów zachodzących w populacji w aspekcie wieloletnim. Z tego względu ważne jest publikowanie wszelkich danych dotyczących rozszedlenia tego gatunku na obszarze Polski.

W trakcie badań terenowych w Beskidzie Niskim wykryto 2 rozległe stanowiska tego gatunku leżące w większości na terenie Magurskiego PN:

– Beskid Niski, Magurski PN, EV29 Folsz, 400-545 m.

W trakcie wizyty terenowej dnia 4 VIII 2013 odnotowano pierwszy okaz w granicach parku nieco na zachód od centrum miejscowości. Pięć kolejnych osobników odnaleziono na wschód od centrum Folsza przy niewielkim mostku po lewej stronie asfaltowej drogi na obfitym płacie sadzka konopiastego (*Eupatorium cannabinum* L.). Kolejny okaz zlokalizowano za parkingiem, kilka metrów od zapory drogowej, również w granicach parku. W celu uściślenia posiadanych informacji 13.08.2013 roku wykonano przejście asfaltową drogą (transekt) od zapory przy wodospadzie w kierunku wschodnim aż po oddzielenie się zielonego szlaku. Liczenie motyli przeprowadzono od godziny 9:50 na długości ok. 3 km. Podczas dwukrotnego przejścia transektu (tam i z powrotem) odnotowano 9 i 10 osobników. Motyle przebywały głównie na kwiatach sadzka. Pojedyncze okazy obserwowano na liściach buków (2), wśród ziołorośli (2) i w locie (3). Najwięk-

sze zagęszczenie obserwowano w górnej i dolnej części transektu natomiast w części środkowej motyli niemal nie było pomimo, że sadziec rósł w miarę równomiernie:

– Beskid Niski, Magurski PN, EV38 Kąty – Krempna, 415-540 m.

Poszukiwania przeprowadzono 13 VIII 2013 wzdłuż zalesionego fragmentu drogi Kąty – Krempna w granicach MPN. Motyle obserwowane były w dużym rozproszeniu wzdłuż całego odcinka liczącego około 4 km. Podczas dwukrotnego przejścia (tam i z powrotem) obserwowano odpowiednio 7 i 10 osobników.

Łukasz PRZYBYŁOWICZ, ISiEZ PAN, Kraków